نۆڤلێتی "حەبیبە"ی نیهاد جامی لەنێوان تاك دەنگیی و سایكۆلۆجیای منی ئاڵۆز..

نووسینی: داناعەسكەر

تەكنیكی هونەری گێڕانەوەی مۆنۆلۆگ لەچیرۆك یا ڕۆمان یاخود نۆڤلێت، یەكێكە لە تەكنیكە باوەكانی هونەری گێڕانەوەی سەردەمیانە، كە لەسەرەتای سەدەی بیستەوە لای چیرۆكنووسانی وەك جمیس جوێس و ڤێرجینا ۆڵف و مارسێل برۆست، بەكار هاتووە و، بەشێوەیەكی بەرچاو دوای گەشەسەندنی ئەم جۆرە لە نووسین و دەرچوون لە گێڕانەوەی ئەدەبی باو، زۆرترین چیرۆكنووسانی جیهان پەنایان بۆ ئەم جۆرە تەكنیكە لە گێڕانەوەی چیرۆك بردووە، لەمێژووی ئەدەبی ئێمەشدا بەهەمان شێوە چیرۆكنووس و رۆمانوسەكان پەنایان بۆ ئەم جۆرە تەكنیكە بردووە و تاڕادەیەكی بەرچاو سەركەوتووبوون، یەكێكە لە تەكنیكە سەركەوتووەكانی بواری نووسینی ئەدەب، كە ئێستا لەسەر ئاستی جیهان كاری لەسەر دەكرێت، كە پەیوەستە بە میتۆدی دەروونشیكارییەوە.

لەڕووی تیۆری دەروونشیكارییەوە، سەرچاوەی تەكنیكی مۆنۆلۆگ دەگەڕێتەوە بۆ نۆستالیژیا، واتە سۆزی گەڕانەوە بۆ ڕابووردوو، ئەمە نەك بەو مانایەی هەموو مۆنۆلۆگێك پەیوەندیی بە نۆستالیژیاوە هەبێ، بەڵكو بەومانایەی هەموو ئەو فۆرمە لە گێڕانەوە پەیوەندیی بە ڕاگرتنی زەمەنی ئێستاوە هەیە و، لەڕێی خودی گێڕەرەوەوە، پەنا بۆ زەمەنێكی دی ببات، واتە گێڕەرەوە، لەبری ئەوەی قسە لەبارەی ئێستاوە بكات، پشت لە ئێستا دەكات و، لەناو زەمەن و زەمینێكی دیدا دەژی. بەشێوەیەكی گشتیی مۆنۆلۆگ واتە تاك دەنگیی.ئەوەی گێڕانەوەی مۆنۆلۆگ بەسەركەوتوویی دەهێڵێتەوە، ئەوەیە گێڕەرەوە بتوانێت خوێنەر لەبەردەوامیی خوێندنەوەی چیرۆكی نێو نۆڤلێتەكەی دانەبڕێت.

جۆرەكانی مۆنۆلۆگ، یەكەم: مۆنۆلۆگی كەسێتی، ئەم جۆرەیان گوزارشت لە خودی كەسێتی و یادەوەریی و ئەزموونەكانی دەكات. جۆری دووهەم: مۆنۆلۆگی درامیی: كاتێك كەسێتی قسە لەگەڵ خۆی دەكات و هەموو بیرۆكە و سۆزداریی ناخی ئاشكرا دەكات. جۆری سێهەم: مۆنۆلۆگی پێچەوانییە: ئەم جۆرەیان كاتێك قسە لەگەڵ كەسایەتییەكی دیدا

دەکات، کە نائامادەیە، بۆیە ئەزموون و یادەوەرییەکانی دەگێڕێتەوە. جۆری چوارەم: مۆنۆلۆگی گێڕانەوە، کاتێك کەسایەتی چیرۆکێك دەگێڕێتەوە، زۆرجار ڕووداو یا ئەزموونێکی لە پێشینەی خۆی دەگێڕێتەوە.جۆری پێنجەم: مۆنۆلۆگی فەلسەفی، ئەم جۆرەیان کاتێك کەسایەتی لە بارەی ژیان و گەردوون و شتگەلێك نزیکە لە بیروباوەڕی خۆیەوە قسە دەکات. هەموو ئەم جۆرە لە گێڕانەوە، دەچنە خانەی مۆنۆلۆگی ناوەکییەوە.

بەشێوەیەکی گشتیی مۆنۆلۆگی ناوەکیی بریتییە لەو دەنگە دەرەکییەی ناخمان کە پەیوەستە بە مێشکمانەوە، کە ڕاستەوخۆ پەیوەندیی بە وێنەی یادەوەریی و ئەرکە هەستەوەرەکانی خۆمانەوە هەیە، کە ڕێگا بە بیستنی خۆمان دەدات بۆ ئەوەی زمان بێتگۆ گۆ. لە ڕووی میتۆدی دەروونشیکارییەوە، دەکرێ بپرسین، ئایا دەنگی ناوەکیمان لەگەڵ دەنگی دەرەکیمان تێکهەڵکێش دەبێت؟ ئەم پرسیارە دەکرێ وەك ئاماژەیەك بۆ وێنە وەستاوەکەی مۆنۆلۆگ، کە لەنێوان عەقڵ و توانا هەستەوەرەکانی ناخمان یەك بگرنەوە و، زمان بخەنەلاوە، لێرەدا هەم ئەرکی زمان و هەم ئەرکی زەمەن دەخەینەلاوە، بۆیە لە مێشکمانەوە هەندێك ئاماژە دەبن بە هاوکارمان بۆ جیاکردنەوەی ئەو ئەزموونە هەستەوەریانەی بەبێ پشتبەستن بە ئەزموونی زمانەوانی کە دەنگی ناوەکی بەسەر دەنگی دەرکیدا زاڵ دەبێت.

هەر لەم سیاقەوە، نۆڤلێتی " حەبیبە " ی نووسەر نیهاد جامی، دەچێتە خانەی جۆری سێهەمی مۆنۆلۆگەوە، کە مۆنۆلۆگی پێچەوانەیە، ئەم جۆرەی تەکنیکی گێڕانەوەی مۆنۆلۆگ، لە ڕووی تیۆری دەروونشیکارییەوە، بەزمانی ئەوی نادیار قسە دەکات و، دەیەوێ بیهێنێتەوە ناو ژیان، بەتایبەت لەبەشی یەکەمی ئەم نۆڤلێتە،کە سەرەتایەکە بۆ گرێدانی تەواوی بەشەکانی ئەم نۆڤلێتە بە شێوەی بازنەی لێکدانەبڕاو.

بەپێی میتۆدی " مەرگی نووسەر " لای فەیلەسوف و ڕەخنەگری فەرەنسی، ڕۆڵان بارت، ئەم جۆرە گێڕانەوە دەچێتە خانەی مەرگی نووسەر، بەو پێیەی گێڕەرەوە بەڕاناوی ئەوی تری نادیارەوە حیکایەت دەگێڕێتەوە، ئەوەی نیهاد کاری لەسەرکردووە، دووجۆر لە مەرگی نووسەرمان بۆ دەخاتە ڕوو، یەکەم گێڕانەوەی حیکایەتی دایکێك کە نائامادەیە، دووهەم چیرۆکەکە لەلایەن منی نادیارەوە دەگێڕێتەوە، کەوایە دووانەی من و ئەوی نادیار، جۆرێکی تری میتۆدی مەرگی نووسەرە، کە بەتەکنیکی مۆنۆلۆگ دەیگێڕیتەوە، داجار لە کۆتایدا دەچێتە خانەی خزمەتی گشتییەوە، لەبەر ئەوەی هەم دایکێکی نائامادە دەهێنێتەوە ناو ژیان، هەم دونیایەکمان بۆ ئاشکرا دەکات، کە سەرچاوەی گەشەی مەعریفەیە، ئەویش کتێبە، لەڕێی پاشخانی مەعریفەی کارەکتەری

حەبیبەوە.

نۆڤڵێتی حەبیبە بە شێپۆلی هۆش نووسراوە، شەپۆلی هۆش بەواتا مۆنۆلۆگی ناوەکی، ئەم چەمکە واتە شەپۆلی هۆش "تیار الوعی" گوزارشت لەو جۆرە نووسینەناوەکییە دەکات، کە هەوڵی ڕێکخستنەوەی زنجیرەیەك بیرۆکە لە ڕێی هۆشەوە دەدات، ئەم بیرۆکەیە یا مۆنۆلۆگی ناوەکی دانەڕێژراوە، یاخود پەیوەندیی بە هەڵسوکەوتی کەسێتی نووسەرەوە هەیە، دواجار گرنگیی ئەم شەپۆلە کە بە مۆنۆلۆگی ناوەکی ناسراوە، ڕێگەیەکی جیاواز دەگرێتە بەر، ئەویش گەشەکردنی بیرو هەستە لای نووسەر، کە شێوازی گێڕانەوەی باو تێدەپەڕێنی، ئەم بیرۆکەیە لە لایەن فەیلەسوفی ئەمریکی "جیمس ولیام" لە کتێبی " بنەمانی زانستی سایکۆلۆجیادا بە وردیی باسی دەکات.

شێرزاد حەسەن یەکێکە لەو نووسەرانەی دونیای چیرۆك و ڕۆمانی کوردی، کە زۆرترین کاری لە ڕۆمان و چیرۆکەکانی بە شەپۆلی هۆش کردووە، بەتایبەت، کۆمەڵە چیرۆکی تەنایی و نۆڤڵێتی حەسار و سەگەکانی باوکم، لە نۆڤڵێتی حەسارو سەگەکانی باوکم، شەپۆلی هۆش لای شێرزاد حەسەن، دەچێتە خانەی دژ بە سستمی خێڵ و بەتایبەت باوکسالاریی، لەم نۆڤڵێتەدا کە ڕاستەوخۆ گرێی ئۆدیب لای شێرزاد بە ڕێژەیەکی بەرچاو بەردیدەی خوێنەر دەکەوێت، کە تێیدا مرۆڤبوون دەکەوێتە مەترسییەکی کوشندەوە، بۆیە شێرزاد زۆر بە جوانی گوزارشتی لە دەرئەنجامەکانی سستمی پاتریاریکی دەکات و، سایکۆلۆجیای مرۆڤی کورد دەخاتەڕوو، ئەم گەمە کردنەی شێرزاد لە شەپۆلی هۆش، جۆرێکە لە گێڕانەوەی ماهییەتی قۆناغی عەشرەت و خێڵ لە سستمی کۆمەڵایەتی ئێمەدا.

بەپێچەوانەوە لای نیهاد جامی شەپۆلی هۆش گیرۆدەی خودێکی ئاڵۆزە، ئەم خودە ئاڵۆزە خەمی گەورەی ئەوەیە، کارەکتەری دایکی نائامادە بگەڕێنێتەوە ناو ژیان، گەڕانەوەی کارەکتەری دایك بۆ ناو ژیان، لەڕێی مەعریفەوە سەرچاوەی گرتووە، ئەو جیاوازییەی لای شیرزاد و نیهاد ئەوەیە، یەکێکیان گیرۆدەی سستمی باوکسالارییە، ئەویتریان خەمی گەڕانەوە کەسایەتییەکی نائامادەیە لەڕێی زانست و هوشیارییەوە بۆ ناو ژیان، وێڕای ئەوەی هەردوو نۆڤڵێتەکە لە دوو جیهانی جیاوازەوە سەرچاوەیان گرتووە، لەگەڵ ئەوەشدا لە دوو جۆر سایکۆلۆجیاشەوە کار لەسەر خەونی کوردیی دەکەن.

بەشی کۆتایی ئەم نۆڤڵێتە.. ونبوونی نووسەر و شانۆکارێك لە کۆڵانەکانی پاریس، کە زۆرترین پانتایی ئەم نۆڤڵێتەی داگیرکردووە، بە متۆدی بوونیادگەریی نووسراوە. واتە بوونێکی ئامادە لە یادەوەریی ئەوی پەناهەندە، کە دواتر دەچمەوە سەری.

لەبەشی یەکەمی ئەم نۆڤڵێتەدا، " نووسینی وەسێتنامە" نیهاد جامی

زۆر بەوردیی نەخشەی تەواوی نۆڤڵێتەکەی لەم بەشەدا داڕشتووە، واتە بازنەی گشتیی ئەم نۆڤڵێتە، لێرەوە سەرچاوە دەگرێت، جارێ پێش وەخت دەبێ باسی ئەوە بکەم، کە لەسەرەوە ئاماژەم بە جۆری گێڕانەوەی ئەم نۆڤڵێتە داوە، کە بەڕاناوی ئەویتری نادیار حیکایەخوان وەسێتنامەکە دەخوێنێتەوە، ڕەنگە پرسیاری ئەوە بکەن، کە حیکایەتخوان بە ڕاناوی منی دیار قسە دەکات! لەڕاستیدا ئەوە وەسێتنامەی فیگۆری حەبیبەیە، بۆیە گێڕەرەوە بە دەنگی ناوەکی حەبیبە وەسێتنامەکەمان بۆ دەگێڕێتەوە، بەلای منەوە خاڵێکی گرنگ بوو، دەبێ ئاماژەی پێبدەین.

لەم بەشەدا دەنگی ناوەکی لای نووسەر، کە پەیوەیستە بە هەستەوەرەکانی خودی نووسەرەوە، دەچێتە خانی بۆدەنگییەوە، بەوەی هەموو وێنەکان بەر تەواوی فیگۆرەکانی نێو ئەم نۆڤڵێتە دەکەون و، دەبن بەشێك لەو نەخشە و پلانەی کە بەشی یەکەمی ئەم نۆڤڵێتە بە بەشەکانی ترەوە دەبەستێتەوە، واتە لێرەوە وێنە و نەخشەی کارەکتەرەکان بە یەکەوە دەبەستێتەوە،کە پەیوەندیی بە نووسەرەوە نییە. ئەم ڕوونکردنەوەیە بۆ ئەوەیە، کاتێ خوێنەر دەست بە خوێندنەوەی ئەم نۆڤڵێتە دەبات، بەر دەیان ناونیشان دەکەوێت، هەر ناونیشانێك کە خوێنەر بەری دەکەوێت، وێڕای ئەوەی دونیایەکی مەجازی لای نووسەر دەخاتەڕوو، دونیایەکی واقیعی هەناوی نەخشەسازیی نۆڤڵێتەکەیە. ئەوەی نۆڤڵێت یا چیرۆك یا ڕۆمانی مۆدێرن لە گێڕانەوەی ئەدەبی باو جیادەکاتەوە، بەشێوەیەکی گشتیی دونیابینی و پاشخانی مەعریفی و بە فەنتازیاکردنی زمان و ئیستاتیکایە. لەبەشی " پەراوێزێك بۆ کتێبەکەی دایکم" نووسەر دەڵێ " ئەوەی من و دایکمی بۆ هەتاهەتایە پێکەوە دەبەستێتەوە بوونی میلان کۆندێرا یە، کۆندێرا پەیوەندیی ئێمە دەباتە ئاستێکی ترەوە" ئەمە بەشێکە لەو مەعریفەیەی کە نووسەر لەم نۆڤڵێتەدا تەوزیف کردووە، لێرەدا ئەو ئاماژەیەمان بۆ دەخاتەڕوو، کە نووسەر دەڵێ " دەمەوێ دایکم بگەڕێنمەوە ناو ژیان" ئەمە ئەو دونیا واقیعیەیە کە لەڕێی مۆنۆلۆگی ناوەکییەوە دەیکات بە دەنگێکی دیار، ئەو جیاوازی لە نێوان ئەم دەربڕینەی نیهاد جامی و ئەلبێرت کامۆ لە بارەی فەلسەفەی مەرگ و ژیان، ئەوەیە کامۆ بەڕەشبینییەوە دەڕوانێتە ژیان و پێی وایە ئەم شارستانییەتە مادییەی لەڕێی ڕووخانی ئاینەوە سەری هەڵەدا، گومانی خستە هەموو پێدراوەکانی ئاین و دۆزەخ و بەهەشت و، ئیدی ژیانی بەشێوەیەکی بەرچاو گۆڕی، بەپێچەوانەوە لای نیهاد جامی مەرگی گەڕانەوە شوێنی خۆی و ژیانی بە پێشهاتەکانی دونیایەکی دییەوە بەستەوە، بۆیە لەڕێی گێڕانەوەی ئەم چیرۆکانەوە دەیەوێ دایك وەك مەسەلەیەکی ویژدانیی و مەعریفی بگەڕێنێتەوە ناو ژیان،

ڕاستە ڕەشبینییەکەی کامۆ پەیوەندیی بە پرسیاریی فەلسەفی جدییەوە هەیە، بەڵام گەڕانەوەکەی نیهادیش لەڕێی هەستەوە پەیوەندیی بە خەونی گشتییەوە هەیە.

ئەم نۆڤلێتە لەناو چەند بازنەیەکدایە..

بازنەی یەکەم: کتێب . کتێب وەك سەرچاوەی زانست و ڕۆشنبیریی گەشتیی لەڕێی یێتێپیاوە بە دایکێکی مەجازییەوە دەبەستێتەوە، واتە دایك هەم نیشتمانە، هەم سەنتەری هەموو بەیەکەوە گرێدراوەکانی هەستی نووسەرە لەم نۆڤلێتەدا.

بازنەی دووهەم: ئاین وەك کتێب. وەك چۆن لە تەواوی نۆڤلێتەکەدا دەیەوێ مرۆڤ بگەڕێنێتەوە بۆ شوێنی تایبەتی خۆی، گەڕانەوەی مرۆڤ بۆ شوێنی خۆی لەم نامیلکەیەدا مەبەست لێی، گەڕانەوەیە بۆ عەقڵ، بۆ یەکسانیی، بۆ قبوڵکردنی ئەوی دی، بەهەمان شێوە، دەیەوێ هەرسێ کتێبە پیرۆزەکەی خودا بگەڕێنێتەوە لای مرۆڤی عاقڵ و هوشیار، لەسیاقی گێڕانەوەیەکی فەنتازیی، نووسەر دەیەوێ ئەو جیاوازییەی کە لەنێوان کتێبە پیرۆزەکانی خودا هەیە، قورئان، تەورات، ئینجیل، وەك چۆن خودا بۆ مرۆڤایەتی دایگرتووە، پێویستە مرۆڤیش بە هەمان مەسافە و هەمان ڕوانین، لە ئاین و کتێبە پیرۆزەکانی خودا بڕوانێت و، ڕێز و یەکسانیی ببێتە بنەمایەك بۆ قیانێکی ئاسوودە.

بازنەی سێهەم: میلان کۆندێرا.لە واقیعی کۆمەڵایەتی و فەرهەنگیی ئێمەدا، میلان کۆندێرا ئەو فیگەرە زیندووەی ناو چیرۆك و ڕۆمانەکانمان نییە، ئەوەی دەکرێت میلان کۆندێرا بهێنینە ناو سیاقی حیکایەتەکانماوە، هوشیارییەکی لەڕادەبەدەرە، لە بارەی ناسینی کۆندێرا وەك بیرمەند و ڕۆشنبیرێکی گەورە. لە وێنەیەکی دیدا دەکرێ کۆندێرا لە کۆنەستی ئێمەدا نائامادە و ناباو بێت، ناباو بە کولتوور و هەست و کۆمەڵگەی ئێمە، بۆیە نووسەر لەم نۆڤلێتەدا لەڕێی فەنتازیاوە توانیویەتی کۆندێرا لە نامەئلووفەوە بکات بە مەئلووف، ئەمە ئەو تەکنیکەیە لەناو نۆڤلێتی حەبیبەدا نیهاد جامی شوێنێکی تایبەتی بۆ میلان کۆندێرا لە خەیاڵ و هەزری ئێمەدا بۆ کردووەتەوە.

بازنەی چوارەم: گرێی سێکس.سێکس ئەو دەرهاویشتە غەریزەییەیە کە مرۆڤی ڕۆژهەڵاتی لە ناخەوە گیرۆدەی بووە و، بە زەحمەت دەتوانێ خۆی لێ دەرباز بکات، پەیوەندیی نێوان سێکس و مرۆڤ، پەیوەندیی بە قۆناغی ژیانی کۆمەڵایەتی و فەرهەنگییەوە هەیە، لەسەرەتای باسەکەمان قسەمان لە شەپۆلی هۆش لای شێرزاد حەسەن و ئەم نۆڤلێتەی نیهاد جامی کرد، لای نیهاد سێکس وەك مومارەسەیەکی ئاسایی ژیانی مرۆڤ وێنا دەکرێت. کە کەشی ژیانی دووهەم کارەکتەری سەرەکی، خودی

گێڕەوەیە لە دونیا و سەرزەمینێکی دی، کارەکتەری سەرەکی یەکەم دارایە، کارەکتەری سەرەکی دووهەم خودی گێڕەوەیە کە لەسەرزەمینێکی دیدا، لەپاریسدا سەرهەڵدەدات. لای شێرزاد حەسەن، لە نۆڤلێتی حەسار و سەگەکانی باوکم، پێچەوانەی نیهاد، سێکس لە هەلوومەرجێکی ئاژەڵیانە سەرهەڵدەدات، ئەم دوو جیاوازیە لە بارەی سێکس بەپێی قۆناغ و دونیابینی و دۆخی کۆمەڵایەتی و فەرهەنگیی ڕوودەدەن، نیهاد لەم نۆڤلێتەدا سێکسی نەکردووە بەگرێیەکی ئاڵۆزە، بەڵام لەڕاستیدا وێنەیەکی ڕاستەقینەی ژیانی ئەویترە لەڕێی مەجازەوە بۆ ئێمەی دەیگوازێتەوە.

دایکە بووم بە پیاو..

لەنێوان دایك و باوکێکی هوشیار و خوێندەوار، دارا دەستبەرداری قوتابخانە دەبێت و، دەبێت بە چاپچی، لەسایکۆلۆجیای مرۆڤی ڕۆژهەڵاتیدا پیاوەتی دەرەوەی ماڵە،کە لەڕاستیدا لەم جۆرە کۆمەڵگانەدا دەرەوەی مێژووە، نیهاد جامی زۆر بە جوانی دەرەوەی بۆ ئێمە خستووەتەڕوو. پێچەوانەی ئەم دیدگایە بۆ ڕاستکردنەوەی خەیاڵی نیهاد، کە لەبەشی " پەراوێزێك بۆ کتێبەکەی دایکم " نووسەر دەڵێ " دەزانم سەیرە بەلاتانەوە چاپچییەك ئاوا قسە دەکات، من چیتر چاپچییەکەی جاران نیم، ئەو کتێبخانەیە هەموو ژیانی گۆڕیم " کە لەڕاستیدا ئەوە نە کاری گێڕانەوەیە، نە کاری ئەوەیە ئەم پاساوە بهێنێتەوە، ئەرکی نیهاد بۆ ڕاستکردنەوەی ئەم ڕستیە، دەبوو بەپێی پرۆسەیەکی زەمینەسازیی و زمانەوانیی هەستمان بەو ئاگایی دارا نەکردبایە، ئەوەی نیهادی هێنایە سەر ئەم گوتەیە، ڕەخنەی بەشێك لە خوێنەران و ڕەخنەگرانی کوردە، لە ڕۆمانوسێك لەو بارەیەوە، بۆیە نەدبوو نیهاد بەو ڕستیە خۆی بخاتە نێو هەڵەیەکی بابەتیانەوە.هەر لەسیاقی ئەم بابەتە، دەبوو نیهاد جامی لەبەشی " دایکە بووم بە پیاو" بە پێی قۆناغی گەشەکردنی عەقڵی و زەمەنی و زمانەوانی گوزارشتی لە گوتەیە بکردبایە.

ونبوونی نووسەر و شانۆکارێك لە کۆڵانێکی پاریسدا..

ئەم بەشەی نۆڤلێتەکەی نیهاد جامی بەڕاناوی ئەوی نادیار نووسراوە، خەون گێشەیەکی گرنگیی ئەم بەشەیە، کە لە بینینی پۆستکارێکی پاریسەوە دەستپێدەکات، تا ئەوەی لە فیلمێکی فەرەنسی، بە بینینی ئالان دیلۆن و کاترین دینێف، ئەم خەونە گەوەرە دەبێت. خەون لە ژیانی مرۆڤدا بریتییە لەو حەزەی لەناو بێدەنگیی و بۆ زمانیدا سەرهەڵدەدات، واتا ئاگایی و هەستەوەرەکانی مرۆڤی بیرکەرەوە بەردەوام لەنێوان ئاڵۆزیی و دڵەڕاوکێدا دەبن بە دوو بەشەوە،

بەشێك پرۆسەی خەونەكە دادەڕێژێ، بەشەكەی تر لەنێوان واقیع و خەیاڵ، بە ئاراستەی گومڕایدا دەیبات. كارەكتەری سەرەكی ئەم بەشە، منێكە لەناو ئەویترێكی دیار، ئەویترێك لەڕێی خەون و ئاگاییەوە نەخشەی پاریس لە یادەوەریی خۆیدا دەكێشێت، بەڵام لەنێوان ئاڵۆزیی و دڵەڕاوكێدا ئەم خەونە دەكەوێتە پەراوێزی بیركردنەوەی منی دیار و ئەویتری نادیارەوە. سەرەتا ئاماژەمان بەوەدا، كە ئەم بەشەی نۆڤلێتەكەی نیهاد جامی، بە میتۆدی بونیادگەرایی نووسراوە، بەو مانایەی خەون بەشێكە لەو بوونەی لەیادەوەریی مرۆڤ دا لە هەستەوە دەبێت بە واقیع. پەناهەندێك لە ئەورپا دەگیرسێتەوە، ژیانی پەناهەندەیی دەیباتەوە سەر خەونی گەیشتن بە پاریس، بەڵام نەگەیشتن بە پاریس هێشتا گرفتێكە دەیباتەوە سەر یادەوەرییەكانی سەردەمی خەون و هەرزەكاریی، ئەوەی لە یادەوەریی هەرزەكاریی یا گەنجێتیدا بوونیادی نابوو، ئەوروپا و ئاڵۆزییەكانی ژیان، تووشی شكستی روحی دەكات، هەموو ماناكانی بوون لەم نۆڤلێتەدا دەمانبەنەوە سەر ئالۆزیی سایكۆلۆجیا،كە لەنێوان مەرگ و ژیان و گرفتەكانی ڕابووردوو، ڕابووردوویەك لە كەركوكەوە بۆ هەولێر، گۆشەیەكی تری ژیان دەیهاڕێت، بەواتایەكی تر، هێشتا كوردێك نەیتوانیوە لە ئەوروپا بێت، بەڵكو بەردەوام دەگەڕێتەوە سەر یادەوەرییەكانی، نۆستالیژیا لای تاكی ڕۆژهەڵاتیی كوشتنێكی لەسەرخۆیە،هەر خودی “ونبوونی نووسەر و شانۆكارێك لە كۆڵانەكانی پاریس” تەنانەت لە پاریسیش، لە دەرئەنجامی سایكۆلۆجیای ئاڵۆزەوە سەرهەڵدەدات.

لەنێوان تاك دەنگیی و منی ئاڵۆز..

بە پێی تیۆری دەروونشیكاریی فرۆید، ” ئید ، من . ئیگۆ، ئەو ” ئەوەی لێرەدا باسی لێوەدەكەم بەومانایە نییە نیهاد جامی لەم نۆڤلێتەدا كاریگەریی فرۆیدی بەسەرەوەیە، بەڵكو بەو مانایەی چەمكی “منی ئاڵۆز” سستمە نەك بەشێك بێت لە مێشك، لێرەدا گریمانەیی كارا لە پرۆسەی تاك دەنگیدا ڕۆڵی گرنگیی لە نێوان ئید و ئیگۆ هەیە، دەرئەنجام لە هەناوی ئەم تاك دەنگییەدا “سوپەر ئیگۆ” منی باڵا، سەرهەڵدەدات، ئەوەی فرۆید باسی لێوە دەكات، پەیوەندیی بە سێكس و شەڕانگێزیی و زیندوویی ویژدان و ئەخلاقە هەیە، ئەوەی من لێرەدا لەبارەی منی ئاڵۆز باسی لێوە دەكەم، وێنەیەكی پێچەوانەی تیۆرەكەی فرۆیدە، كە گوزارشت لە دڵەڕاوكێ دەكات، دڵەڕاوكێ لەنێوان منی ڕابووردوو لەگەڵ منی ئێستا، خەمی گەورەی منی ئێستا گەڕانەوەی دایكە بۆ ناو ژیان و، ڕزگاربوون لەو ئاڵۆزییە، لێرەدا بەپێی تیۆری دەروونشیكاریی قسە لەنێوان هەردوو منی رابووردوو، منی

ئێستا دەکەین، منی ئێستا کار لەسەر وێنە راستییەکەی منی رابووردوو دەکات، کە بەشێکی گرنگی هەستەوەرەکانی گێڕەرەوەی داگیرکردووە، کە دەیەوێ لە ڕێی ئەو داگیرکارییەوە، منەکەی ئێستا وێنە راستیەکەی منی رابووردوو بخاتەڕوو، کە هەندێکجار دەبێتە، دەبێتە گرفت بۆ سایکۆلۆجیای گێڕەوە و، ئاڵۆزکردنی حیکایەت.
دەرئەنجام ئەوەی نیهاد جامی لەم نۆڤلێتەدا کاری لەسەرکردووە، گۆشەیەکی گرنگی روح و سایکۆلۆجیای کوردیە، کە مرۆڤ وەك بوونەوەری کۆمەڵگە و کولتوورێکی تایبەت، کە کۆمەڵگ و سایکۆلۆجیای کوردییە، بەشێکی تری ئەم نۆڤلێتە کە زۆر گرنگە خەمی هوشیاریی و مەعریفەیە لای مرۆڤ، کە گەڕانەوە و ئاشتبوونەوەی مرۆڤی کوردیە لەگەڵ کتێب و گەڕانەوە بۆ نێو کتێب.

نووسینی: داناعەسکەر- کەرکوک

سەرچاوە..
شیکردنەوەی دەق / ڕۆلان بارت
وەرگێڕانی بۆ عەرەبی: عەبدالکەبیر ئەلشەرقاوی.
چێژی دەق/ ڕۆلان بارت
وەرگێڕانی بۆ عەرەبی: مونزر عەیاشی.
الوجودیە والعدم
توێژینەوە لە بارەی ئەنتۆلۆجیای فینۆمینۆلۆجیا
وەرگێڕانی بۆ عەرەبی: عەبدالڕەحمان بەدەوی.
نۆڤلێتی حەبیبە.
نووسینی: نیهاد جامی.